

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 785

van **TOM ONGENA**

datum: 3 juli 2023

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

VDAB - Outreachende acties naar thuiswerkende ouders

In zijn rol als regisseur van de arbeidsmarkt heeft VDAB ook de taak om outreachende acties te ondernemen met als doel de vele niet-actieven op de arbeidsmarkt, zoals thuiswerkende ouders, te bereiken en hen te stimuleren om toch te kiezen voor een job. Hun participatie zal immers bepalend zijn om de beoogde werkzaamheidsgraad van 80% te bereiken. Op korte termijn kan de inschakeling van die groep bovendien verhelpen aan het acute probleem van krapte op de arbeidsmarkt.

1. Welke acties heeft VDAB in de periode 2021 tot nu op het getouw gezet om thuiswerkende ouders te bereiken en hen te stimuleren zich beschikbaar te stellen voor de arbeidsmarkt? Graag een punctueel overzicht.
2. Hoeveel thuiswerkende ouders kon VDAB in die periode bereiken?
3.
 - a) Op welke manier probeert VDAB zicht te krijgen op de groep thuiswerkende ouders?
 - b) Wordt daarbij ook gedacht aan het uitwisselen van gegevens met de federale overheidsdienst (FOD) Financiën, die zicht heeft op de belastingplichtigen die een beroep doen op het huwelijksquotiënt?
 - c) Werd daarover al overlegd met de federale minister van Financiën?
4.
 - a) Hoeveel thuiswerkende ouders hebben zich in de periode 2021 tot nu ingeschreven bij VDAB?
 - b) Hoeveel van hen werden naar een job geactiveerd?
 - c) Hoeveel van hen volgden een opleiding?
 - d) Hoeveel van hen volgden een stage of werkervaring?
5.
 - a) In welke mate ervaart VDAB de problematiek van kinderopvang als een belemmering voor thuiswerkende ouders om een job te aanvaarden?
 - b) Zijn er ook andere factoren die de instroom van die thuiswerkende ouders naar de arbeidsmarkt belemmeren?
6. Kunnen thuiswerkende ouders die zich inschrijven bij VDAB ook een beroep doen op de gratis treintickets om te gaan solliciteren?
Zo ja, hoe vaak hebben ze daarop een beroep gedaan in de periode 2021 tot nu?
7. Komen zij ook in aanmerking voor een kinderopvangvergoeding wanneer ze bijvoorbeeld een opleiding volgen?

Zo ja, hoe vaak hebben ze daarop een beroep gedaan in de periode 2021 tot nu?

8. Overweegt VDAB ook het uitschrijven van één of meerdere tenders om de private partners actief te betrekken bij het aantrekken van thuiswerkende ouders naar de arbeidsmarkt?

9. Personen met een minimale actieve loopbaan van zeven jaar komen in aanmerking voor loopbaancheques.

Hoeveel thuiswerkende ouders hebben sinds de opstelling van het loopbaanchequestelsel naar deze mensen inmiddels een beroep gedaan op het systeem? Graag een opdeling per geslacht en daarbinnen naar scholingsgraad.

10. Beschikt VDAB over een monitoringsysteem om het bereik van thuiswerkende ouders en de opvolging van hun activering in kaart te brengen?

Zo niet, zal daar op korte termijn werk van worden gemaakt?

11. In het recentste VESOC-akkoord 'Iedereen nodig, iedereen mee', werd het volgende afgesproken rond de activering van thuiswerkende ouders:

"Als sociale partners willen we bijkomend fors inzetten op de groep van vrouwen met een migratieachtergrond. De sociale partners willen mee uitvoering geven aan dit engagement uit het Vlaams regeerakkoord door samen een concreet actieplan te maken, geïnspireerd op de actielijst en de adviezen van de Commissie Diversiteit.

Met het oog op deelname aan de arbeidsmarkt en op maatschappelijke integratie werken we de drempels weg die hen ertoe verhinderen aan het werk te gaan en dit door het aanbieden van een gepast voortraject om naar VDAB toegeleid te worden en een realistisch loopbaanperspectief."

- a) Wordt VDAB actief betrokken bij de uitwerking van die maatregel?
- b) Zo ja, welke rol speelt VDAB daarin?
- c) Wat is de stand van zaken en welke resultaten kunnen ondertussen al worden voorgelegd?

ANTWOORD

op vraag nr. 785 van 3 juli 2023

van **TOM ONGENA**

Noot vooraf: onder het begrip 'thuiswerkende ouders' wordt doorgaans begrepen dat het om ouders gaat die thuiswerken, en dus een job opnemen die toelaat om vol- of deeltijds thuis te werken. Gezien de link die in deze vraag gelegd wordt naar 'niet-actieven', gaat het vermoedelijk om ouders die thuis zorgtaken opnemen en weliswaar heel actief zijn, maar niet beroepsactief. Ze oefenen geen job uit en zijn er momenteel ook niet naar op zoek. VDAB benoemt deze doelgroep als potentiële **herintreders** op de arbeidsmarkt.

1. VDAB richtte zich sinds het begin van deze legislatuur op het verruimen van het bereik van niet-beroepsactieve burgers, waaronder mensen die zorgtaken opnemen, ofwel 'herintreders'. Daartoe versterkte VDAB de samenwerking met diverse betrokken partners in het ecosysteem van herintreders. Een belangrijke partner waarmee samenwerkingsovereenkomsten gesloten werden en samen acties werden opgezet, betreffen lokale besturen. VDAB en lokale besturen bundelen de krachten zoveel mogelijk.

Om herintreders en in het breed niet-beroepsactieven te bereiken, zet VDAB samen met zijn partners in op outreachend werken. Via ESF-oproepen hebben we een belangrijke hefboom in handen om de doelgroep te bereiken:

- a) Op de zoekconferentie 'Elk talent telt' (2019) stelden de deelnemers vast dat de toegang tot betaalbare kinderopvang een belangrijke drempel is voor niet-beroepsactieve vrouwen met een migratieachtergrond, waaronder herintreders. Op deze vaststelling werd verder gewerkt door ESF Vlaanderen, het Agentschap Opgroeien en VDAB, wat resulteerde in de ESF-oproep: Nieuwe krachten voor de kinderopvang. Via deze oproep wordt de instroom van kwetsbare werkzoekenden en niet-beroepsactieven in de functie van kinderbegeleiders in de kinderopvang voor baby's en peuters gestimuleerd en versterkt.
- b) Via de ESF-oproep Outreach & Activering experimenteren partners met innovatieve methodieken om niet-beroepsactieve personen en personen voor wie het bestaande aanbod van VDAB en partners als ontoereikend beschouwd wordt, te bereiken en te begeleiden.
- c) Via de ESF-oproep Tewerkstellingstrajecten experimenteren partnerschappen van steden, werkgeversorganisaties, sectororganisaties en werkgevers om niet-beroepsactieve personen toe te leiden, te begeleiden en/of op te leiden richting concrete vacatures, alsook na aanwerving te begeleiden op de werkvloer.

Daarnaast wordt een deel van de groep van herintreders gevat door de verplichte inschrijving van inburgeraars (sinds 1 maart 2022) en sociale huurders (sinds 1 januari 2023) bij VDAB.

In 2023 zet VDAB met de campagne "WOW wat jij allemaal kan met begeleiding van VDAB" sterk in op het aanspreken van niet-beroepsactieven. Eén van de campagne filmpjes toont een jonge mama die terug de stap wil zetten naar een job, misschien wel leerkracht, zorgkundige of callcentermedewerker. Het kan allemaal. De campagne zet in de verf dat VDAB er is voor elke burger, niet enkel uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. Bijkomend belicht de campagne het aspect dat elke burger competenties bezit die gegeerd zijn op de arbeidsmarkt en iedereen de stap kan zetten richting werk, met begeleiding van VDAB indien gewenst.

2. VDAB heeft geen aparte monitoring over het bereiken van herintreders (via partners) en geen aparte monitoring over het aantal ingeschreven herintreders. De groep van herintreders is namelijk geen aparte categorie, onder meer omdat veel categorieën met deze doelgroep overlappen. Zo kan een herintreder, een leefloongerechtigde zijn, een inburgeraar, een arbeidsongeschikt erkende burger, enzovoort. Bijgevolg kan VDAB geen antwoord geven op deze specifieke vraag. Wel merkt VDAB een stijging in het aantal vrij ingeschreven werkzoekenden ten opzichte van het aantal uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, wat te verklaren is door een toename van het aantal bereikte en ingeschreven niet-beroepsactieven, waaronder herintreders.
3. Om gegevens uit te wisselen is het belangrijk om de doelgroep goed te kunnen afbakenen. De groep van herintreders kan bestaan uit verschillende deelgroepen waaronder ouders die vallen onder een bepaald statuut (RIZIV, leefloon,..) of niet vallen onder een bepaald statuut. Voor de groep die niet valt onder een bepaald statuut, heeft VDAB momenteel niet de bevoegdheid om hierover gegevens binnen te trekken. VDAB maakt werk van een verdiepingsdecreet die de bevoegdheid rond bepaalde doelgroepen ikv een bereikstrategie kan verruimen. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat VDAB niet over alle (geaggregeerde) data hoeft te beschikken. Zo hebben ook het departement werk en sociale economie en Steunpunt Werk databronnen om hier uitspraken over te doen. Zo stelt het Steunpunt Werk dat 3 op de 100 Vlamingen op beroepsactieve leeftijd (tussen de 20 en 64 jaar) in 2022 zichzelf omschreven als huisvrouw of - man, oftewel ongeveer 131.000 burgers.
4. Zie antwoord 2. VDAB heeft geen aparte monitoring over herintreders
5.
 - a) Op de zoekconferentie 'Elk talent telt' (2019) stelden de deelnemers vast dat de toegang tot betaalbare kinderopvang een belangrijke drempel is voor niet-beroepsactieve vrouwen met een migratieachtergrond, waaronder thuiswerkende ouders. Deze vaststelling wordt ook bevestigd in een recente VIONA-studie, een Vlaams dataonderzoek bij meer dan 4.000 gezinnen. Daaruit komt sterk naar voren dat burgers die willen werken, daarbij gehinderd worden doordat ze geen kinderopvang vinden of de kinderopvang als niet kwalitatief of flexibel of betaalbaar beschouwden. Betere en meer beschikbare kinderopvang zou mensen (voornamelijk vrouwen) over de streep trekken om de stap naar de arbeidsmarkt te willen zetten of meer uren te willen werken. Volgens een eerder onderzoek van HIVA hebben 7.500 kinderen een onvervulde opvangnood. Bij VDAB merken bemiddelaars dat mensen liever niet werken als de combinatie werken en kinderopvang onvoldoende loont. Uit eigen onderzoek heeft VDAB echter ook vastgesteld dat de meerderheid van niet-beroepsactieven met een zorgtaak thuis blijven en niet gaan werken omdat ze in de eerste plaats zelf willen zorgen voor de (klein)kinderen of andere afhankelijke personen. Ongeveer een derde geeft aan dat gebrek aan betaalbare of gepaste opvang (ook) een rol speelt. Uit dat onderzoek blijkt ook dat de arbeidswens bij de groep niet-beroepsactieven met een zorgtaak bijzonder laag is. Naar schatting heeft slechts 10% een arbeidswens op korte termijn.
 - b) Uit de bevraging bij niet-beroepsactieve vrouwen met een migratieachtergrond komen volgende drempels naar voren: het niet deeltijds aan de slag kunnen, zorg voor eigen kinderen of andere zorgbehoevende familieleden, beperkte kennis van het Nederlands, gebrek aan motivatie om te werken op de arbeidsmarkt waarbij negatieve ervaringen uit het verleden die demotivatatie voeden, gevoel van discriminatie, enzovoort. Gelijkaardige drempels vinden we ook terug in ons onderzoek bij potentiële herintreders (al dan niet met migratie-achtergrond), waarbij bijkomend ook leeftijd(sdiscriminatie), verouderde skills, gebrek aan flexibiliteit of te hoge eisen van werkgevers, gebrek aan veerkracht of een goede gezondheid een drempel bleken te zijn.

6. Zij hebben inderdaad recht op gratis treintickets om te solliciteren wanneer ze zich bij VDAB hebben ingeschreven als (niet werkende) werkzoekende. VDAB heeft geen aparte monitoring over het bereiken van herintreders en kan dus geen antwoord geven op deze vraag.
7. Zij komen inderdaad ook in aanmerking voor kinderopvangvergoeding bij het volgen van een opleiding als ze zich bij VDAB hebben ingeschreven als (niet werkende) werkzoekende. VDAB heeft geen aparte monitoring over het bereiken van herintreders en kan dus geen antwoord geven op deze vraag.
8. Op dit moment loopt het ESF-project 'capacity building lokale partnerschappen' waarbij er vanaf januari 2024 lokale partnerschappen worden opgericht die zich richten op outreach en activering. VDAB is cofinancierder en strategische partner in deze partnerschappen. Deze lokale partnerschappen zullen zich vormen met als doel het bereiken en bijdragen aan de sociale inclusie, waar werk een uitkomst van kan zijn, van kwetsbare burgers met een multiproblematiek. Dit ESF-project richt zich naast andere groepen niet-beroepsactieven op thuiswerkende ouders.
9. VDAB heeft geen aparte monitoring over het bereiken van herintreders en kan dus geen antwoord geven op deze vraag.

Van maart 2023 tot en met februari 2024 bieden 10 gemandateerde loopbaancentra kosteloos loopbaanbegeleiding aan in het kader van een pilootproject. Dit pilootproject "loopbaanbegeleiding voor niet-beroepsactieven" onderzoekt of niet-beroepsactieven nood hebben aan deze dienstverlening. Zo kunnen ook herintreders zonder recente werkervaring (i.e., twee jaar niet gewerkt of gestudeerd) hier momenteel beroep op doen.

10. VDAB heeft geen aparte monitoring over het bereiken van herintreders. Op korte termijn zijn er geen plannen om deze specifieke subdoelgroep te monitoren. Wel monitort VDAB het aantal uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, leefloongerechtigden, arbeidsongeschikt erkende burgers, inburgeraars, personen met een erkende arbeidshandicap, e.d. waar herintreders deel van uitmaken. Deze aparte monitoringsgroepen zijn opgezet omdat er andere rechten en plichten mee verbonden zijn, en afspraken met de betrokken partners waar deze burgers ook bij gekend zijn.
11. VDAB hanteert de afstand tot de arbeidsmarkt als criterium voor klantsegmentatie om zo een aanpak op maat te kunnen aanbieden voor elke klant. Een strikte doelgroepbenadering gaat uit van homogeniteit binnen de doelgroep en doet afbreuk aan de heterogeniteit binnen groepen. In onze dienstverlening stimuleert VDAB het drempel- en hefboomdenken. Drempels kunnen elkaar op verschillende assen en momenten kruisen. Dit staat haaks op een doorgedreven doelgroepbenadering, waar de klant op basis van het al dan niet behoren tot een bepaalde categorie automatisch een specifiek type dienstverlening krijgt. Daartegenover staat dat VDAB het plan samenleven en de evoluties binnen de commissie diversiteit opvolgt. Het dienstverleningsaanbod van VDAB evolueert continu op basis van de noden van de (potentiële) klanten, met een focus op de toegankelijkheid voor alle doelgroepen.